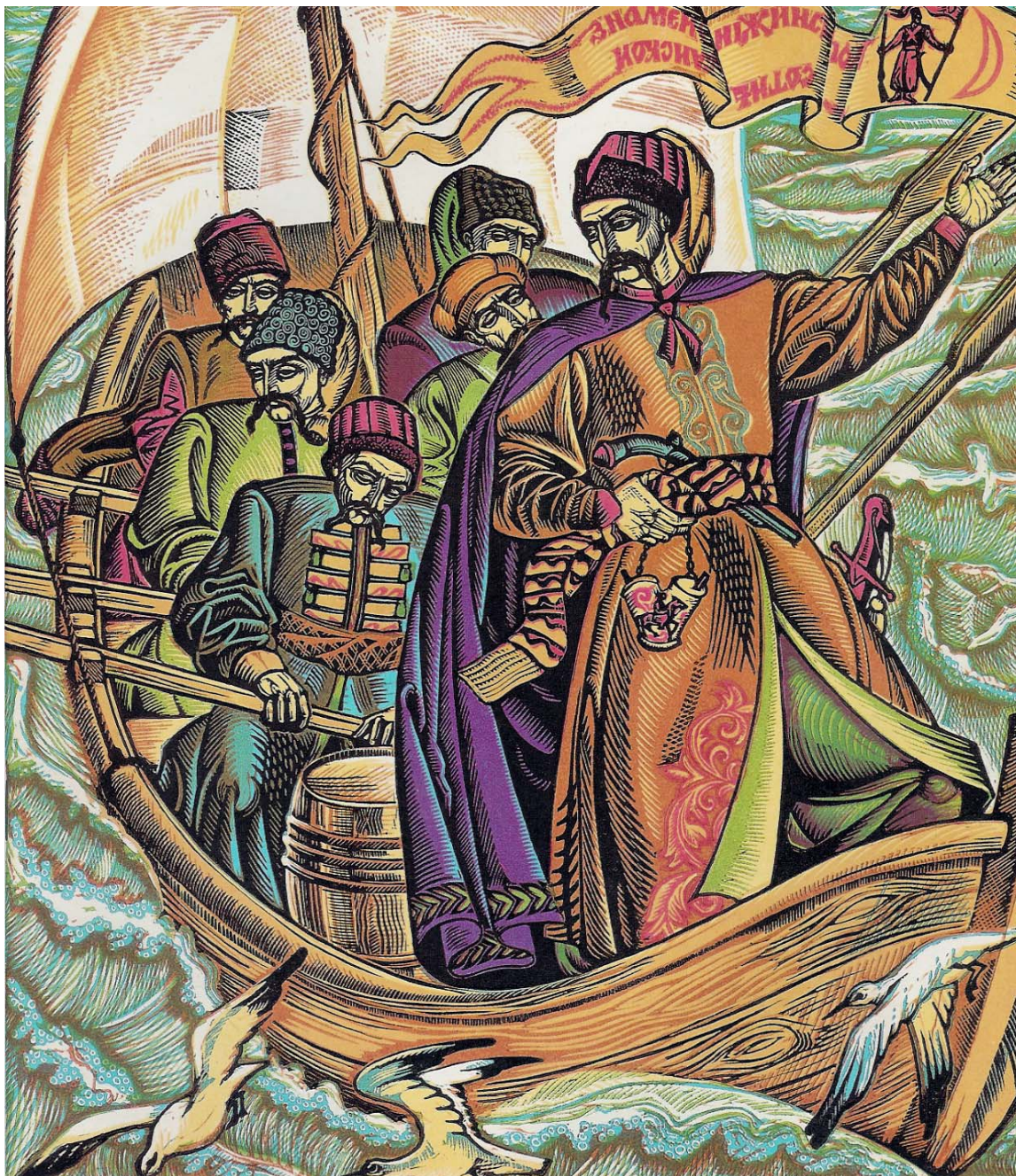

455-ліття заснування Січі Початки Козаччини

Намалював Василь Лопата

Матеріал упорядкувала Подруга Леся Цебрій-Раго

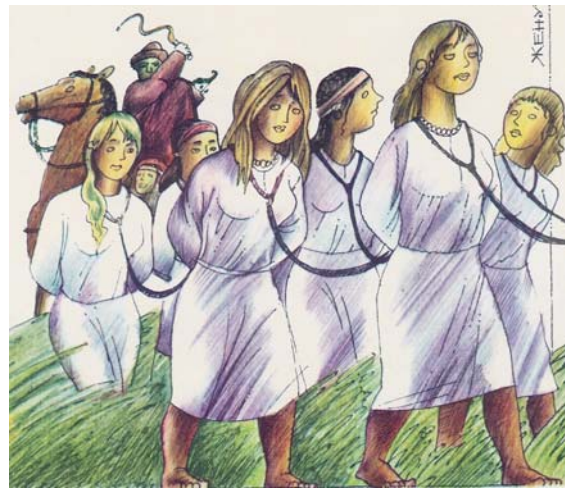
455-ліття заснування Січі Початки Козаччини

Який вигляд мала Україна в тих часах?

Українська держава, якою правили київські князі, впала через напад татарських орд, які прийшли з Азії.

Згодом частина татар пішла на Крим і тут заснувала свою окрему державу.

З Криму татари майже щороку нападали на Україну й нищили її. Татари вбивали старих і немічних людей та маленьких дітей, а молодих і здорових та сильних юнаків і дівчат брали в неволю.

Степи, які простягалися аж до Чорного Моря, були небезпечні. Цей степовий край почали звати диким полем.

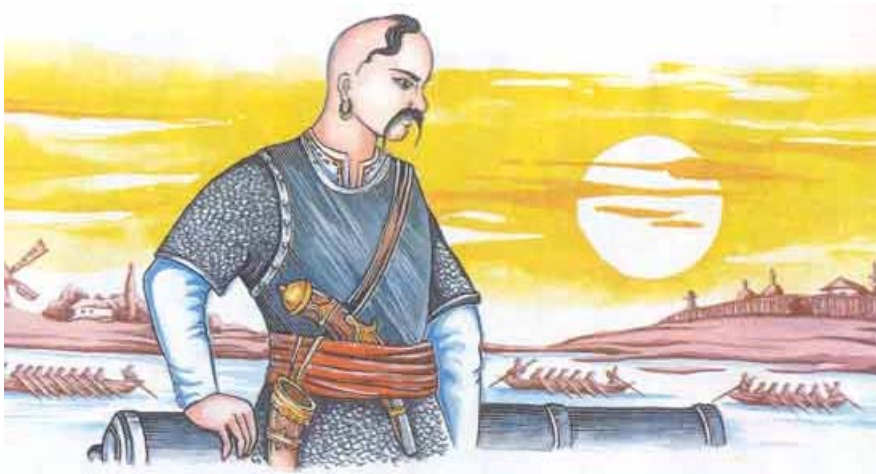
Але все ж таки знаходилися сміливі чоловіки які збиралися разом і зі зброєю та на конях їхали в степи, щоб там ловити диких звірів, стріляти птахів, займатися риболовством і бджільництвом. Опісля вони з цим добром поверталися додому. Але багато з цих відважних людей залишалися в степах постійно.

Чи Україна була вільною державою?

В тих часах Україна не була вільною державою. Над Україною панувала Польща. Українські землі були роздаровані польським панам (багатим людям) і українці мусіли для них тяжко працювати. Пан міг продати селянина-українця або його забити. Це називалася панщиною.

Волелюбні люди які не могли терпіти такої неволі утікали в небезпечні степи, які простягалися аж до Чорного Моря.

Хто це були козаки?

Цих українських сміливців, які залишилися у степах, почали називати козаками. Козак - це слово татарське й означає юнак, молодець, вояк.

Тому, що козаки мешкали на Запоріжжі їх називали запорожцями.

Що це була Запорозька Січ?

Серед тих козаків був на Запоріжжі також князь Дмитро Вишневецький.

Він зібрав найліпших козаків і вони утворили укріплення, що називалася "Січ". (Від слова "сікти" чи рубати, бо на укріплення треба було сікти, рубати дерева.) Січ знаходилася на острові Хортиці посередині ріки Дніпро. Було це 1550 року.

Звідси козаки обороняли Україну з півдня від турків і татар і хоробро воювали з іншими ворогами України.

Вони боронили нарід і рідну українську землю і змагали до того, щоб український нарід мав свободу і свою власну державу.

І не один із них віддав своє життя за рідний край і нарід.

князь Дмитро Вишневецький

Як виглядала Запорізька Січ?

Січ - то була простора площа на острові Хортиці посередині ріки Дніпро.

На самім острові був викопаний глибокий рів і острий частокіл (паркан) з міцними брамами. На брамах, що на ніч замикалися, стояли гармати й козацька сторожа.

Довкола площі були побудовані хатки-курені. Ті хатки були накриті очеретом, або кінськими шкірами. В такій хатці жив один курінь з курінним отаманом. Та козаки тільки спали тут, або пересиджували в дощові дні. В погідні дні перебували на площі або в степу за рікою.

Посередині Січі стояла церква святої Покрови. Вона була гарно прикрашена золотом і сріблом. Козаки були побожні й дуже любили свою церкву. Підчас читання Євангелія козаки тримали шаблі наполовину витягнені з піхви, на знак, що готові в кожній хвилині боронити свою віру.

Які звичаї були на Січі?

Хто хотів стати козаком, мусив служити три роки в старшого козака як слуга-помічник. Він виконував різну роботу та вчився від старшого козака, як стріляти, як поводитися в бою. По трьох роках ставав правдивим вояком. Такому козакові давали зброю: рушницю, шаблю, спис, лук і стріли.

Козаки вдягалися дуже просто. Вони були вбрані в шаравари й грубу сорочку, а поверх носили кирею. Кирея — це довгий плащ, що не має рукавів, а лише прорізи замість них.

За широким поясом козаки мали пістолі й люльку. Через плече висіла торбина з харчами і кулями.

Їли козаки сушену рибу і печене м'ясо та рибячу юшку. У Дніпрі було багато риб, а в степу — диких тварин і різних птахів. Пекли сухарі з пшеничної муки.

Жінок на Січі не було. Ніхто не смів мати на Січі дружину. За це була смертна кара.

Якщо козак був одружений і мав родину, то вона жила десь на селі. Узимку, або коли не було війни, козак міг жити разом із родиною. Він мав господарство. Частина з нього віддавав на Січ.

Коли кошовий отаман оголошував військовий похід, тоді козацькі посланці їздили по селах і збирали козаків на Січ. Посланці під'їжджали до воріт які були заперті міцними воротами і гукали:

— Пугу! Пугу!

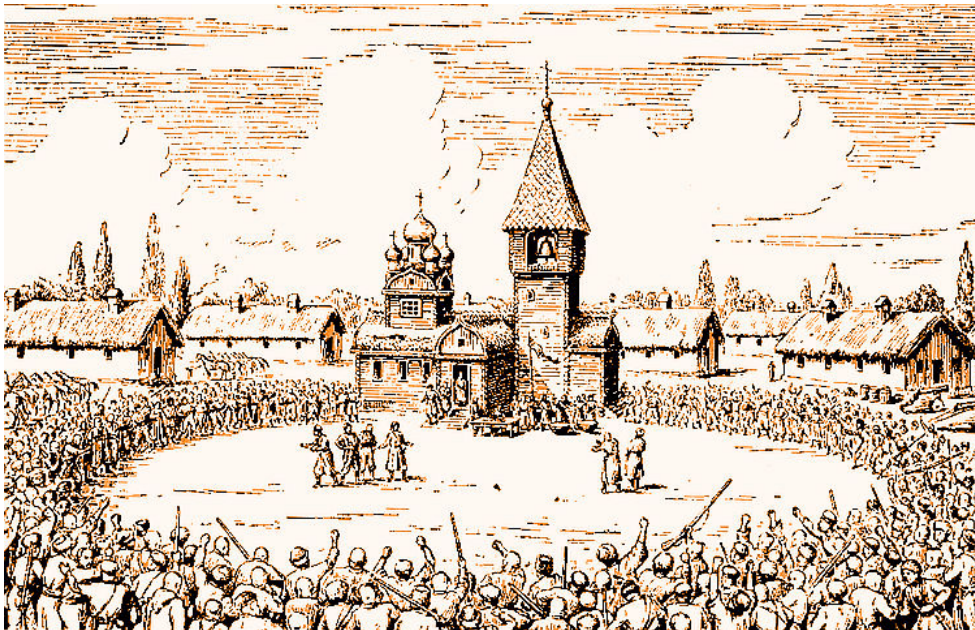
Так вони кликали двічі або тричі. Тоді козак-господар виходив із хати й питав:

— А хто там? — Козак з лугу! — відповідали посланці.

Аж тоді козак-господар відчиняв ворота. Він гостив посланців у хаті. Потім прощався з родиною, збирався та їхав на Січ.

Хто командував Січчю?

Усією Січчю командував кошовий отаман. Його вибирали на спільній раді, на майдані серед Січі.

Козаки вибирають козацьку старшину

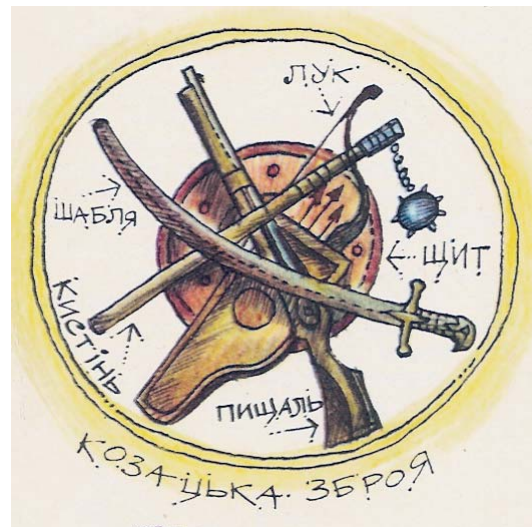
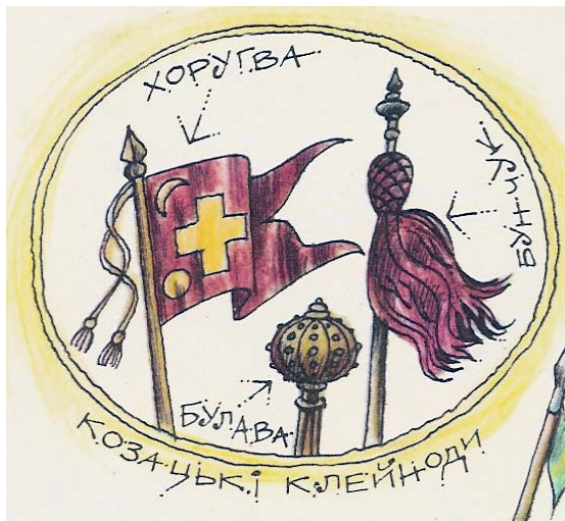
Кошового отамана слухали всі. Він мусів бути справедливий. Кошовий отаман мав на все велике право, навіть карати смертю за провини. Якщо він був несправедливий, то козаки його скидали та обирали нового.

Була також і січова старшина. До січової старшини входили: суддя, писар, осавул, обозний, булавничий, хорунжий, і курінні отамани.

Писар виконував велику працю — писав листи, ставив печатку. На печатці був такий напис:

«Печать Славного Війська Запорозького Низового».

Які були відзнаки кошового отамана?

Відзнакою кошового отамана була булава (срібна палиця з кулею на кінці.) Козак, який тримав бунчук над кошовим отаманом, називався бунчужний. Бунчук - палиця з довгим волосінням з кінських хвостів.

Що це були козацькі думи?

На Січі завжди був старий козак-бандурист. Козаки сідали й слухали пісні бандуриста про сміливих отаманів, про бої й походи на турків і татар. Ці пісні називали думами.

Як воювали козаки?

Козаки на чайці (козацький човен) вирушають у похід хвилями Чорного моря. Кошовий отаман тримає булаву у руках.

Козаки воювали хоробро. Ніхто з них не піддавався добровільно в полон, всі билися до останку, кажучи: "Або перемога, або смерть!"

Вороги боялися козаків.

Отак жило наше славне козацьке запорозьке військо. Понад 300 років воно обороняло Україну від усяких ворогів — турків, татар та поляків. Запорожці виступали завжди проти Москощини, бо бачили, що Москва хоче знищити Українську Державу.

Хоробрих козаків знали по всій Європі.

Бібліографія

Світ Дитини

Львів 1930 ч.7 с 206-211

Сумівські Виховні Матеріали

Як Було Колись

Програма Навчання української мови

Едмонтон, Канада

1996

Слава Українського Козацтва

Петро Кардаш

Др. Сергій Кот

Мельборн, Київ

1999

Моя Україна - Подорож в історію

Видавництво "Оберіг"

Київ

1994

Як Жив Український Народ

Михайло Грушевський

Київ "Веселка"

1999